

ZOMBOR és VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

Megjelenik vasárnap és esütörtökön.
Előfizetési árak: Évesz ávra 12 kor., fél ávra 6 kor.,
negyed ávra 3 kor. Egyes szám ára 12 fillér.

Felolés szerkesztő:
OBLÁT KÁROLY

Szerkesztőség: Zarándok-utca 7. szám. Telefon 58.
Hirdetések árszabály szerint számítottak;
többszöri hirdetésnél kedvezmény. — Nyiltér sora 30 fillér.

A megye halála és elismerése.

(A megye közgyűléséből.)

Zombor, 1905. november 28.

(S.) A bizottsági tagok majdnem teljes számban jelentek meg pártkülönbség nélkül. Nagy számban voltak jelen a függetlenségek és díszidensek, akik körében a főispán ép olyan népszerű, mint a szabdelvűek között. Napirend előtt a főispán tudomására hozta a közgyűlésnek, hogy lemondását irásban is beadta és annak elfogadását szorgalmazta s kérte a bizottsági tagokat, hogy őt, ha nem is lesz főispán tartják meg szeretetükben.

Nem helyezkedik Bács-Bodrog vármegye az anarchikus álláspontra, hanem higgadt megfontolással elhatározta a közgyűlés:

Miután a kormány programja nem alkalmas arra, hogy az országot válságos helyzetéből kivezesse és azon körülmény, hogy majdnem esetleg új választások kírásával valamikor többséget akar szerezni, azt parlamentárisra nem teszi, ennél fogva a törvényhatósági bizottság eddigi határozatának érintetlen hagyásával a nemzetképviselet többségének ez idő szerinti többségének akaratával ellentétbe helyezkedő kormányt nem támogatja s az iránt bizalommal nem viseltetik, minek folytán a kinevezésről értesítő és támogatást kérő miniszteri körleveleket tudomásul véve irattárba helyezi.

Egyben Nógrád, Moson, Csik, Liptó, Zala, Somogy, Kolozs, Cík, Marostorda, Abauj-Torna, Somogy vármegyei a tárgysorozatban felvett s időközben Csanád megye kértrendbeli és Esztergom vármegye közönségétől a nemzeti ellenállás ügyében érkezett átiratokat tudomásul vévén, ezen vármegye közönsége fentemlített határozatait ezek folytán sem kiegészíteni, sem e tárgyban újabb határozatot hozni nem kíván; hanem ezen átiratokat egy-zeretlen tudomásul veszi s irattárba helyeztetni rendeli.

Felejtethetlen lesz a keddi vármegyei közgyűlés Bácsbodrog megye köz-

zönségének. Látni kellett ama lelkesedést, hallani ama szónoklatokat, melyek a magyar álláspont kidomborításával az összes megyebeli pártokat egy nagy egyöntetű hazafias táborban egyesítette.

Csak itt ott hangzott fel egy élesebb közbeszólás, egy mérges aposztofálása a jelenlegi vészterhes állapotokra. A mi azonban csakhamar a békés hangulatnak tért engedett, mert most következett egy lelket emelő momentuma a közgyűlésnek.

Elbűcsűzött a megye két jeles férfiatól, melyekhez a szív minden dobbanásával, atyai szeretettel ragaszkodott. Elbűcsűzött a megye törvényhatósága, minden pártja, minden töredéke két férfutót Latinovits Pál főispántól, ki lemondásához, daczára az iránta megnyilvánult szeretetnek és hálának — szilárdan ragaszkodott — és Karácson Gyula kir. tanácsos, alispántól, ki alispáni jelentése végén hivatkozva agg állapotára, egészségi szempontok által vezérelve — nyugdíjaztatását kérte.

Látni kellett ezt a lelkesedést, ezt az ovációt Latinovits Pál mellett, mert leírni ezt nem lehet. Így még nem kérleltek főispánt a maradásra. Az egész zsufolt terem éljenzéssel fogadta a főispánt kérlelő beszédekkel. Már tegnap az állandó választmány gyűlésén Fernbach Károly a lácsmegyei függetlenségi párt elnöke kérte a főispánt, hogy másítsa meg lemondó elhatározását. Kérte őt ott több megyebeli előkelőség, pártkülönbség nélkül, de Latinovits Pál hajhatatlan maradt álláspontjánál.

Latinovits Pál főispán alig fejezte be szép megnyitó beszédét és jelentette lemondását, szólásra jelentkezett

Schmausz Endre nyug. főispán, b. tag és általános figyelem között kéri a főispánt, hogy másítsa meg elhatározását, hisz e megyében az egész ellenzéki tábor is mellette áll és támogatni hajlandó e vészterhes napokban, kérve kéri a főispánt, és ezt — azt hiszi — bátran teheti az egész megye nevében, ne hagyja most el ezen vészes állapotban a főispáni széket, mert éppen most csakis az ő kezében biztonságban tudja e nagy megye vezetését. Remek beszéde többször éljenzések által félbeszakítva, maradandó benyomást tett a hallgatóságra. Áhitatos, mélységes csend között egymásután jelentkeztek azután a felszólaló bizotts. tagok. Így Schád Ignác ómoroviczai plébános, a függetlenségi párt tagja, a ki lelkes szavakban csatlakozik előtteszóló b. tag érveléséhez, ő is maradásra kéri a szeretett főispánt, ne hagyja itt most e megyét, láthatja — úgy mond, — hogy az egész megye mint egy ember mellette áll. Szabó Péter esperes bizotts. tag felkéri a főispánt, hogy tartsa meg állását, jelentse ki, hogy megmarad. Latinovits Pál főispán, látva a közszerelet lapidárisan kitörő megnyilvánulását, remegő hangon, elérzékenyülve köszöni meg a ragaszkodás ki kitörő lelkes ovációt, de nem tehet el get az általános óhajnak, mert többre becsüli polgártársainak, a megye közönségének szeretetét, mint a rangot és méltóságot, melyet eddig viselt.

Vége Schmausz Endre ismét kéri a főispánt, hogy ne ragaszkodjék oly konokul lemondásához, itt láthatja, hogy az általános óhaj, hogy megmaradjon állásában, másítsa meg elhatá-

TERENCZ JÓZSEF KESERUVIZ

AZ EGYEDÜLELISMERT KELLEMES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

rozását. Beszédének utolsó mondatai falat rengető éljenzések között fejeződtek be. Mindezen beszédek a szónoklat igazi remekei voltak. Gyorsírói jegyzetek nyomán közgyűlési tudósításunkban szószerint leközöljük.

Most közelkezelt a közgyűlés második, meghaló jelenete. Alig hangzott el az alispánnak a közügyek állapotáról szóló terjedelmes évnegyedes jelentése, melynek utolsó paszusa az alispán nyugalomba vonulásának kérése képezte, szólásra állt fel Dr. Galambos Pál óbecsei b. tag és gyűjtő 3/4 óráig tartó oratórius szépségben bővelkedő hatalmas szónoklatban politikai essay szerűen kiterjeszkedett alkotmányos küzdelmünkre, hivatkozván gyönyörű hangjelítésben 1000 éves jogszokásunkra és hívének vallja magát a monarchikus államformának.

Schmausz Endre bizottsági tag: mint egységes egész működik a megye, akkor nem kell félni, ha a haza egén vészterhes felhők tornyosúlnak. Autonóm jogainkat ezentúl is csorbíthatatlan akarjuk gyakorolni. (Eljenzés.) Legyen a nemzet és a felség között a béke teljes, hogy a közügyek folytonosan kiszolgálva legyenek, a gépezet rendszeren működhessék! Ezt őrizzük és jutassuk kifejezésre.

Azután az alispán nyugdíj iránti kérvénye elfogadlatott és tekintettel négy évtizeden át hűen teljesített közszolgálataira a nyugdíj összege évi 8000 koronában állapított meg. Ezen alkalmat felhasználva Mikosevits Kanut megyei főügyész szólásra áll fel és gyönyörű beszédben méltatja Karácsony alispán működését és érdemeit, meghaló szavakban bucsut vesz a megyei tisztikar nevében a szeretett főnöktől kérve őt, hogy tartsa meg őket továbbra is b. jóindulatában. Eigi József futtaki plébános szintén méltatja az alispán elvévülhetlen érdemeit, hálás érzelmeit tolmácsolja ugy a saját, mint a megye közönségének nevében. Ezen szavakkal végzi szóló beszédét: „Az Úr Isten tartsa és óvja nagyságos alispán urat!” Végül két indítványt terjeszt be az első, hogy Ő Nagysága arcképét a megye a közgyűlés terme részére festesse meg, a második, hogy a törvényhatóság jegyzőkönyvileg örökítse meg a nyugdíjba vonuló alispán érdemeit. Mindkét indítvány nagy lelkesedéssel határozattá emellett. Végül Mihájlovi's Endre országgyűlési képviselő, temerini plébános költői lendületű szónoklatban búcsúzott el a szövelkezett ellenzék nevében az alispántól.

Karácsony alispán a szeretet ezen spontán megnyilatkozása közepette szó-

lásra állt fel. Remegő, meghatottságtól rezgő hangon mond köszönetet úgy karlársainak, mint hű munkatársainak, valamint a megye törvényhatóságának. Rövid visszapillantást vet 38 évi működésére ismételve megköszöni az irányában megnyilvánult szeretetet és óvációt, kéri, hogy tartsák meg őt továbbra is jó emlékezetben.

A közgyűlés ezen kiemelkedő, magaslatos jelenetek halása alatt rövid időre felfüggesztetvén, hogy aztán délután a tárgysorozat többi pontjai, melyek igen számosak, le tárgyaltattak.

Megemlítjük itt, hogy az állandó választmány tegnapi ülésén elvileg is kimondotta, hogy a tisztviselők ne vegyenek részt semmiféle politikai kérdés tárgyalásában és előadói javaslatot ne adjanak, mert a megye nem kívánhatja, hogy a tisztviselők kellemetlen helyzetbe kerüljenek.

A közgyűlés részletes tudósítása következő:

Latinovits Pál főispán. Üdvözlő a szép számban megjelent bizottsági tagokat. A jegyzőkönyv vezetésével megbizta Láncoztor Antal tb. főjegyzőt, a szólni kívánók feljegyzésével Popovits Sebő tb. főjegyzőt. Mátyás főherceg, dicső emlékeztül József főherceg fia elhalálozott. Indítványozza, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvileg fejezze ki részvétet. (Elfogadjuk.) Kéri a közgyűlést, hogy Brankovits György gör. kel. patriarchoát decz. 15-én áldozárságának 50. évfordulóján feliratilag üdvözöljék. Nagy örömmel vette az egész közönség, a királyi kegy azon megnyilatkozását, hogy Ő felsége Várossy Gyula dr. kalocsai érsekké nevezte ki, indítványozza, hogy a törvényhatósági bizottság küldöttségileg üdvözölje.

Tek. törvényhatósági bizottság! (Halljuk.) Van szerencsém tisztelettel bejelenteni, hogy e hónap elején állásomról lemondottam. (Küzbekialtások. Nem jóvan ez. Maradjon meg.) Nagyon köszönöm a jóindulatokat és bizalmakat, a melylyel 4 éven át elhalmozni kegyeskedtek és kérem tartsanak meg továbbra is emlékezetükben.

Schmausz Endre. Méltóságos főispán úr, mélyen tisztelt törvényhatósági bizottság! Hosszabb távollétem után újra megjelentem, mert szükségét láttam annak, hogy mindnyájan vállvetett erővel álljunk össze, hogy ennek a vármegyének reputációját, hogy a vármegye közönségének egyetértését megtagadással, de lelkiismeretes szeretettel műveljük és fenntartsuk. Ep most hangzott el ő méltóságának a főispán úrnak egy olyan nyilatkozata, amelyre én 10 év után, ha először is szólok a megye közönségéhez, azt hiszem, hogy szerencsés leszek a vármegye közönségének cháját, a vármegye kívánattát kifejezésre juttatni. Mélyen tisztelt uraim! méltóztatnak tudni, a mai tárgysorozatból, hogy Ő Nagysága az alispán úr nyugalomba vonul. Egy ilyen nehéz időben mindenestre már magában véve ez a körülmény is nagy baj a vármegye közönsége nyugalomának fenntartására. Mélyen tisztelt uraim, most váratlanul Ő Méltósága a főispán úr is ránk dupláz, hogy ő is távozni akar, a mi körünkben. Tehát a második vezér is el akar hagyni akkor, amikor nagybecsültségünk és szeretetünk garanciát nyújt arra, hogy velünk együtt

maradhasson és ennek a megyének jó és becsületes szolgálatot lehessen. Én, mélyen tisztelt uraim jól tudom azt, hogy Ő Méltósága a főispán úr is át van halva azon tudattól, hogy hozzá ragaszkodunk, hogy mi őt szeretjük és nagyra becsüljük. (Eljenzés.) Nem forog fön, mélyen tisztelt uraim, egyáltalán sem párt, sem vallás-külömbözet az ő iránta való ragaszkodásban. Ilyen viszonyok közt, eddigélle a főispántól tapasztalt azon megnyugtató körül-ményre, hogy ő ezen vármegye közönségét szintén olyan odaadással szereti, hogy ezen vármegyének nem egyszer nehéz kérdéseit és ügyeit mindig igazságérzetével megtudta oldani, erre támaszkodva és azon tudatban, hogy azon férfút, akit ilyen viszonyok között és oly nagybecsültségünk és szeretetünk övez, annak, mélyen tisztelt uraim, az én nézetem szerint nem szabad helyét elhagynia.

Nehéz időben minden embernek kell, hogy önaralma és benső megnyugvása megparancsolja azt, hogy helyt álljon. Mindnyájunk szeretete és nagyrabecsülése, a vármegye becsülete megköveteli, hogy Ő Méltósága a főispán úr hozza meg nekünk azt az áldozatot, hogy állásában továbbra is megmaradjon; (lelkes éljenzés.) Nincs kizárva, mélyen tisztelt uraim, hogy még nehezebb idők következnek, de engedjék meg kérem, hogy körül tekintsek, hogy más vármegyékben milyen viszonyok vannak, akkor nagyon kell kérnem Ő Méltóságát, hogy az installáció keserű poharát hártisa el vármegyénkől, mely Ő Méltóságát annyira becsüli. (Ugy van!) Mély tisztelettel vagyok bátor ezen kérelmet nem csak a magam, hanem az egész vármegye közönségének nevében hozzátézni és én meg vagyok győződve, ezen együtt működésünk a jövőben is meg fogja hozni becses gyümölcsöt és Ő Méltósága meg fogja változtatni szándékát. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Schadi. Bácsvármegye szövetségelt ellenzéknek nevében üdvözlő a főispánt és kéri őt, hogy maradjon meg e komoly és válságos időkben is állásában.

Szabó Péter. Szintén kéri a főispánt, hogy ne hagyja el állását és összehasonlíttja a jelen helyzetet a kérvél, aki sem elutasító, sem teljesítő feleletet nem kap. Hiszi, hogy a főispán úr látva a személyében való nagy ragaszkodást és reméli, hogy szándékát megváltoztatja.

Latinovits Pál főispán. Valóban mélyen meghat a szeretetnek ezen imponzás megnyilvánulása. Fogadják mindazok, akik ezt nyilvánították, a legközelebbi közönségemet. Legnagyobb sajnálatomra nem vagyok abban a helyzetben, hogy igent mondhassek. Én, kérem nagyon nehéz és sötét felhőket látok tornyosulni hazánk egén és éppen az indított arra, hogy állásomról lemondjak, mert többre becsülöm az önöknek és a megyének szeretetét, mint a rangot és méltóságot. (Eljenzés és taps.)

Schmausz Endre. Még nem látja oly sötétnek és veszélyesnek a helyzetet, hogy ezért a főispánnak le kellene mondania, de ha a helyzet olyan válságos lesz, akkor mondjon le és akkor ezen szándékában nem fogják meggátolni abban, hogy lemondjon. Még egyszer kéri, hogy maradjon meg Bács-Bodrog vármegye élén.

Latinovits Pál főispán. Szívem egész mélyéből köszönöm nagyra becsülésteket és jóindulatukat, de ezidőszert egyebet nem mondhatok (Eljen.)

Galambos Pál. Véleménye lényegesen eltér Schmausz Endre véleményétől. Schmausz Endre szerint a vészjelző felhők még nem borultak hazánkra, ő szerinte azok már itt vannak és ő már hallja annak villámcsapásait is. Ő társ megyék átírta eszedő szövegek, melyek minket is felszólítanak, hogy az alkotmány védel-

mében hozzájuk csatlakozunk. Az állandó választmány javaslata enyhé ugyan, de ő a 67-es politikusi, ki a koalícióba lépett, elfogadta, mert nem külön-külön, hanem egyhangú határozattal kell ellene állni a törvénytelen kormányknak. Ő pártihívei megbízásából beszél és kifejti, hogy mért fogadják el az állandó választmány javaslatát. Abban mindannyian egyetértettek, hogy a nemzetiségektől külfivelt és lakott Magyarország államformája más nem lehet mint monarchikus. Megmutatja ezer év története, hogy csak a monarchikus államforma biztosíthatja a népek boldogságát és nyugalomát. Ami monarchikus alkotmányunkat nem oktrojálták reánk, nem csak papírra vetett alkotmány a mi alkotmányunk, hanem 1000 év óta folyton fejlődő törvényekkel biztosított alkotmány. A mi alkotmányunk értelmében a monarchia akaratával a nemzet szuverén akarata teljesen egyenlő. Ebben egyetértettek mindannyian. Most a magyar nemzetnek, annak a nemzetnek, mely annyiszor mentette meg a királyi trónt, mely annyiszor ontotta vért királyáért (úgy van), ennek a nemzetnek akaratával ellentétben áll a királynak szuverén akarata.

Ez nagy fájdalom. Abban is egyetértünk mindannyian, hogy a nemzet akarata az országgyűlés és különösen annak alsóháza által van képviselve. Most az a kormány, amely hozzánk esedek támogatásért megbíéítja a parlamentet a folytonos elnapolások által; Abban is egyetértünk, hogy az ilyformán életlen lett parlament feladata a törvényhatóságokra, a megyei közgyűlésekre hárul. *Úgyebár?* (Dr. Lelbach László közbe kiált. Nem igen! Zaj) Bocsánatot kérek, akkor az nagy tanúság, hogy a vármegyék az alkotmány védőbástyái, akkor Paprika Jánosé az egész közgyűlés. Mindenkinék véleményét tiszteli, kéri, tehát hogy fogadják el a tisztelt közbeszóló azt, hogy az alkotmány ellenes kormány által életlen lett parlament feladata áthárult a vármegyékre a törvényhatóságokra. (Ugy van.)

Parciális parlament vagyunk. (Igen.) Őseink igen bölcsen fektették le a vármegyei törvényhatóságok jogait. Megengedték a passzív resistencia jogát a vármegyének, amelyet törvénytelenségekkel szemben alkalmaznunk kell. A mostani kormánynak egy talpalatnyi helye sincs a parlamentben. Nekünk a vármegye rezisztenciális jogát nemcsak passzív, hanem aktív is érvényesíteni kell, hogy az illegitim kormány pusztuljon. A különbség köztünk a passzív rezisztenciának kétféle magyarizata, de mi azért mégis elfogadjuk az állandó választmány javaslatát, hogy a legszebb egyetértésben, imponáló módon fejezzük ki bizalmatlanságunkat, mert az ilyen majestetikus kijelenséünkkel szemben a kormány a maga alálvóságát át fogja érezni. Ezek voltak az okai t. uraim annak, hogy mi egyhangulag elfogadjuk az állandó választmány javaslatát. (Eljenzés. A szónokot számosan üdvözlük.)

Schmausz Endre választott dr. Galambos beszédére és megköszöni, hogy nyilatkozott. Komolyan és egyetértéssel kell közöntenünk, mert nem tudhatjuk milyen puskaporra lesz szükségünk. Adja Isten, hogy ne szoruljunk semmi földre és hogy az egyetértés a nemzet és királyi közt minél előbb helyreálljon. Jól mondta Dr. Galambos t. barátom, hogy e határozat nagy önmegtartózkodással, de nagy bölcseséggel is lett meghozva. Örömmel látja, ha a bizottsági tagokban és közönségben meg lesz az az erő, hogy akaratát egységesen és méltóságteljes komolysággal hozza meg. (Általános éljenzés.)

Karácson Gyula alispán kérvénye nyugdíjaztatása és szabadsága tárgyában.

A tisztkar nevében **dr. Mikosevits Kanut** bucsuzott el az alispántól,

gyönyörű beszédében, amelyben visszatért arra az időre, amidőn Karácson a megye szolgálatába lépett és szép hatásos beszédet a következőleg fejezte be: „Szígoru, de igazságos volt, azonban anélkül, hogy bármilyünk is érezte volna süjtő kezét. A fél munkát ostorozza, a felüleltséget kárhóztatta, de minden körülmények közt úgy, hogy a szívmelegsége jutott érvényre, akkor is amikor rá szolgáltunk volna arra, hogy erősebb hangokat érintsen. A tisztikar teljesen átérzi, hogy mit vészelt távozásoddal. E tisztikar nevében kívánom, hogy kísérjen a Mindenható kegyelme, hogy e hosszas fáradszt munka után élvezhessed a pihenést. (Eljenzés.)

A vármegye közönsége nevében **Eigl József** bucsuzott el az alispántól és indítványozza, hogy Karácson Gyula érdemeit jegyzőkönyvileg örökítsék meg és a tanácssterem számára festesse meg arcképét a közgyűlés. (Elfogadjuk. Eljenzés.)

A szívetkezett ellenék nevében **Mihajlovits Andre** orsz. képviselő bucsuzott el az alispántól, a töle már megszokott gyönyörű és poetikus beszédében és az egész ellenék azon óhaját fejezi ki, hogy Karácson Gyulát továbbra is mint vezérüket tisztelhetik.

Karácson Gyula a meghatottságtól könyözve köszöni meg a szívének ovációit és kéri az egybegyűlt bizottsági tagokat, hogy tartsák meg továbbra is emlékezetükben.

Visszapillantás a lefolyt városi közgyűlésre.

A köznek szolgálatot véltünk teljesíteni azzal, hogy e hó 25-én lefolyt városi közgyűlésen felolvasott és közgyűlési referádnkban érintett terjedelmes polgármesteri igen érdekes jelentéséből a főbb mozzanatokat lapunk olvasói számára itt leközzöljük. Lássá a nagy közönség, miképen adminisztrálja e nagy város minden közg. ágát az általa választott tisztviselői kar. Továbbá, hogy helyreigazítsuk a „B. F.“ legutóbbi számában a közgyűlésen lefolyt és ez ügyre vonatkozó több téves és helytelenül visszaadott tudósításait. A sajtónak első és legfontosabb feladata, hogy közügyekben a közönség hű tájékozást nyerjen, mert elferdített híradások csak bosszantólag hatnak; így pl.: A „B. F.“ a városi közgyűlési tudósításában többek közt így ír.

Hauke Imre polgármester bejelenté, hogy a belügyminiszter Zombor városának ismeretes ellenálló határozatát tényleg megsemmisítette. Míután azonban a város tanácsa a miniszter leiratát végrehajthatónak nem találta ennél fogva az ellen a törvény 57. §-a alapján engedélyezett 24 órában belül a város főispánja úján felterjesztéssel élt.

Hogy ezen tudósítás téves, látjuk a polgármesteri jelentés végén, mely így szól:

Végül mély tisztelettel a tek. bizottságnak a városban szárnyaló hírekkel szemben hivatalosan is bejelentem, hogy a törvényhatósági bizottságnak az önkényes adó s ujonczok megtagadása iránt 210/605 közgyűlési szám alatt hozott határozata a m. kir. belügyminiszter ur által tényleg megsemmisített és hogy ezen kiadott miniszteri intézvény általam végrehajthatónak nem találtnám, az 1886. évi XXI. t. cz. 73 §-nak d. pontjában biztosított jogomnál fogva, az ellen az idézett törvény 57. §-ának a) pontja szerint engedélyezett 24 órában belül a város főispánjához intézett felirattal életem.

Telhat nem a városi Tanács, — akinek jogkörébe nem is tartozik, — hanem a város polgármestere törvényadta s biz-

tosított jogánál fogva betérjesztette a zt, hogy a miniszteri intézvényt nem hajtja végre és addig ezen leirat ellen felirattal élt.

Továbbá még azt mondja a jelzett tudósítás:

„Hauke Imre polgármester felolvasatja a tárgysorozat 3. pontját és az állandó választmány javaslatát. Ez így hangzik: Minthogy a város törvényhatósági bizottsága a magyar alkotmány védelme tárgyában hozott 104 és 204 sz. közgyűlési határozatával már határozott és míután ezen határozatát a kormány még nem semmisítette meg végérvényesen, ennél fogva a leirat tudomásul vétetik.“

Hát ez nem a 3 ik, hanem a tárgysorozat 4-ik pontja. A tárgysorozat 4 pontjáról a város polgármestere éppen a betöltött elnöki székéből nem javasolta minden áron az állandó választmány javaslatának elfogadását, — sőt ellenkezéleg a törvényhozás bölcs elhatározására bízta a kérdéses ügynek eldöntését, — de kötelesség szerűleg egyben felvilágosítást és tájékoztatást nyújtott a törvényes álláspontot illetőleg, amelyre az állandó választmányi helyezkedni kénytelen volt.

A polgármesteri jelentés legérdekesebb főbb pontjai a következők:

Kellemes és elengedhetlen kötelességemnek tartom a tek. bizottságnak ezen uton is hivatalosan oly eseményeket bejelenteni, melyeknek következtése bennünket közelebből érintve városzerte mindenütt örömteljes meglepődést és általános lelkesedést okoztak.

Ugyanis városunkat felette nagy kitüntetés érte az által, hogy városunk két jeles s nagynevű szülöttje, Ó Felsőge által nagy méltóságokra emeltetett, — a mennyiben Dr. Városy Gyula székesfehérvári megy. püspök kalocsa bácsi érsekké, — tehát közvetlenül városunk főpasztorává, — míg Mayer Béla kalocsai káptalani helynök pedig, szatmári megyés püspökké nevezett ki.

Azt hiszem mindenki a városban valóság és nemzeti különbség nélkül az igaz öröm érzetével fogadta a fejedelmi kegynek e jelentés, nagy horderejű és városunkat egyenesen megfeszítő s megbecsülő megnyilvánulását azon férfiak iránt, a kik e város fia, szülöttjei és a kiket mi büszkeséggel vallunk a magunkénak, ezen férfiaknak szerzett érdemei oly jelentősek és kimagaslók, hogy az őket ért ritka, de kiérdemelt kitüntetés előttünk éppen nem tűnik fel szeretlennek.

Mihelyt ezen örömteli eseményekről értesültem a tek. bizottság együtt nem lévén, de ösmerve a bizottságnak a város nagynevű szülöttjei iránt táplált nagybecsűlő, tiszteletét és szeretét, — állásomból kifolyólag elengedhetlen kedves kötelességemnek tartottam: mindkettőt a város közönsége nevében táviratilag üdvözölni, — kérvén a tek. bizottságot, hogy ezen intézkedésemet jóváhagyólag tudomásul venni sziveskedjék.

Tiszteletteljesen bejelentem a tek. bizottságnak, hogy a zombor — apatini vilamos vasúti úgyben megválasztott küldöttség Ó Méltósága a város főispánjának vezetésé alatt Ó nagyméltósága a Kereskedelmiügyi m. kir. Minister urnál tisztelettel, eljárásának eredményes volt a mennyiben a kért concessiót megkaptuk, a mire vonatkozó miniszteri intézvény a mai tárgysorozatba felvéve is van. Az építési engedély kiadására nézve azonban megnyugtató választ nem kaptunk, de hiszem s reményelem, hogy a miniszter urnak azon biztató kijelentése folytán, mely szerint a másik engedéllyel való érintkezés mellett az ügyet békésen megoldani lehetne, nézetem szerint a vasutnak létesítése, ha a város érdekei szem előtt tarlatnák s biztosítottak, úgy ezen esetben véleményem szerint rövid időn belül a megvalósítás tadiumába léphetne.

Egyidejűleg tudomására hozom a tekinletes bizottságnak, hogy a részvett városi polgárok nem ugyan a törvényhatóság nevében, de az alkalmat felhasználva Ő Méltósága a város főispánjának vezetése alatt megjelentek a Belügy-, az Igazságügyi és a Földművelésügyi m. kir. miniszter uraknál is, a hol is a várost felette érdeklő egyik-másik létesítményre kérték ki a miniszter uraknak jóakaratu támogatását, a tisztelgésnek mikénti kedvező befolyása a tek. bizottság előtt már különben is üsmertesében lévén, arra kinem terjeszkedem, hanem csak annak a kijelentésére szorítkozom, adja az Ég, hogy minden mielőbb megvalósuljon.

Továbbá tisztelettel bejelentem a tek. bizottságnak, hogy miután Brankovits György patriárhoa érsek Ő szentsége részére megrendelt dispolgári oklevél elkészül, a hozott határozat végrehajtásában Ő Méltósága a város főispánjának az utolsó pillanatban bakövetkezett elláráthatatlan akadályoztatása miatt: a diszkredittség részvett tagjai, — vezetésem alatt Karlovczán f. évi november hó 19-én megjelenvén, — neki a dispolgárik oklevelet átaduk és egyben a törvényhatóság nevében a nyert utasítás értelmében: áldozárrá történt felszentelésének felszázados örömnappja alkalmából üdvözöltük és a legbensőbb szeretsekivánatunkat fejeztük ki, mely üdvözítés és kitüntetésért ez egyházfőjelelem — láthatólag jólesve neki — igen meleg hangu válaszában mondott köszönetet és a város közönsége részére főpásztori áldását küldvén, megígérte s kilátásba helyezte, hogy polgártársait legközelebb megfogja látogatni.

Végül bejelentem a tek. bizottságnak, miszerint báró Gromon Dező nyugdíjazott államtitkár a város nagyrabecsült és volt jó emlékü főispánjának bárói rangra történt emelése alkalmából, mint a ki azóta ámbár régen idegenbe szakadt, mégis nem szünt meg a város jóakaró támogatója s pártfogója lenni, a mint ezt ismételtén a legközelebbi multban is beigazolta, miért is a tek. bizottságnak utólagos jóváhagyása reményében a város közönsége nevében táviratilag üdvözöltem, mit nevezett báró ur meleg hangu táviratban köszönt meg, kérvé a törvényhatóságot, hogy őt a régi baráti jóindulatban továbbra is részesítse.

Kutakra vonatkozólag:

1. A honvédlaktanya előtti ártézi kút nál vízberendezési építése befejeztetett — felülvizsgálatot és a nyilvánosságnak átadatott — az ottani térnek szabályozása és rendezése elrendeltetett.

2. Mély kutak furása a csonoplyai ut mellett lévő marha legelőn és a régi laktanya közelében lévő vásártéren sikeresen befejeztetett.

3. A bánát, szelencse és oszerenka külvárosban elkészítendő ártézi kutak furására vonatkozó árlejtésnek eredménye a mai közgyűlésnek végleges határozat hozatal végett előterjesztetik.

Villamos telep építésére vonatkozólag:

A villamos telep munkái a lehetőséghez képest serényen haladtak elő és dacára az előálló minden féle nehézségeknek, de főleg legutóbb a vízmedence építése körül felmerült calamításoknak — a czég a villamos telepet a megejtett próbavilágítások után november 10-ik napján üzembe helyezte és a közvilágítást, — a villamos bizottságnak tett bejelentése után hozott 963/jkv. 905 számú határozatával nyert felhatalmazással megnyitotta, míg a magánvilágítást fokozatosan a lehetőséghez képest vételezte fogantatban. — Vállalkozó czégnek a szerződés rendelkezése szerint 200.000 korona összeg fizetett ki.

Továbbá szigoruan utasítottat a czég a magánfogyasztók érdekében a bokapecso-

lásoknak soronkívüli teljesítésére, nemkülönben intézkedés tételét arra nézve, hogy az elmaradt, — a hiányos ugy a még nem foganatosított tervszerinti munkálatok s létesítések is elkészüljenek, hogy a villamos teljes elkészültével annak mielőbbi felülvizsgálata végett intézkedés tétessék.

Különlételekre vonatkozólag:

Az apatini utnak a szabályozott irányban keramit történt kiépítése befejeztetvén, felülvizsgálatot és miután az a felülvizsgáló főmérnök szakvéleménye s kijelentése szerint megfelelőnek találtatott: bizottságilag a hivatalos közegek és Falcione Gusztáv, Dr. Konyovits Dávid, ifj. Bosnyák József meghívott törvényhatósági bizottsági tagoknak közbenjötte mellett átviteltet és a forgalomnak nyomban át is adatott.

Egyben elrendeltetett, hogy az apatini uton a keramit ut létesítése folytán szükségessé vált kalap utcai kövezettel: egy összekötő úti kövezet, a keramit utnál négy kikövezett feljáró és 3 ideiglenes kövezet átjáró készítésének fogantatba vétele.

A Zrinyi utcában a csatornázás a folytonos esőzés miatt csak elkészítetett el, s így az utcának az elrendelt módon való aszfaltrozása is elmaradt, a bekövetkezett jobb időben az utplanum a mérnöki hivatal által el is készítették, de a beállott bizonytalan s rossz időjárás miatt a beton s aszfalt munkának elkészítése tanácsos nem lévén, a mérnöki hivatal feltevése tudatában tett véleményes előterjesztése folytán: a városi tanács a munkálatokat beszüntette és azokat a jövő évnek tavaszán rendelte elkészíteni.

A Pallos Armin által tervezett zombori—apatini h. é. vasut közigazgatási bejárásánál, úgy a törvényhatósági bizottság, — mint a közigazgatási bizottság képviseltette magát, — mely alkalommal a bizottság tagjai hathatósan támogatva Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósága részéről kiküldött képviselők által is, a város jól felgottat érdekében az előterjesztett tervet el nem fogadták, hanem az ellen állást foglalva s kimutatva annak Apatin s Bácskertes községekre hátrányos voltát és mert Zombor városnak érdeke az, hogy ezen vasut egyenes összeköttetést létesítsen Zombor és Apatin között, ezen vasut a város belterületén haladjon át és így nyerjen a vasúti indóház-összeköttetés,

a tehetőséghez képest a város villamos telep áram erejének az igénybe vételével létesíthetők a vasut, vagyis a város által kinyert villamos vasúti elemkalkulati engedély affectuáltassék,

miért is ezen vasutól a tárgyalás során minden erkölcsi és anyagi támogatást medtagadva, álláspontját s védekezését egy memorandumba kifejtve, a jegyzőkönyvhöz befűzetni kérelmezte.

Ezekben jelentésemet előterjesztvén, kérem a tek. bizottságot, miszerint azt kegyesen tudomásul venni sziveskedjék.

Zombor, 1905. nov. 25-én.

Hauke Imre,
polgármester.

Latinovits Pál bucsusztatása.

Ezen czím alatt a szabadkai „Bácskai Hírlap” november 26-án megjelent számában állítotlag egy „előkelő megyei politikus” informatója alapján ismét nekiront ez ő ismert modora szerint Latinovits Pál Bács-Bodrogh megye főispánjának.

Nohát k. lapírtás ismét, mint oly számtalanszor felültették az ön lapját s az az „előkelő megyei politikus” ha ugyan létezik olyan — nagyon jó kedvében lehetett, midőn ily hiradással hatni kíván olvasó közönségére.

A tények valósága más színben tünteti fel távozó főispánunkat. Nem szorult ugyan arra, hogy a helyi sajtó egy igénytelen orgánuma védő szavai alá vegye őt, a ki mindenki szívében helyet talált.

Működését sem akarjuk itt feltüntetni vagy méltatni. Iseri őt e megyében minden polgár s csak a hála legmélyebb kifejezésével beszél róla, de kedves lapírtás, — ha fáradságot vett volna magának, és átrándult volna a mult kedden megtartott megyei közgyűlésre, saját szemével láthatta és füleivel hallhatta volna, miképp vélekedik e nagy megye közönsége párt- és nemzetiös külömbösg nélkül Latinovits Pál személye és főispáni minőségéről. A mi e gyűlésen történt, valóságos apotheozis volt a ragaszkodás, a hála, a szeretet megnyilvánulásának. Több szónok — közöttük az ellenzék kimagasló alakjai — kérték, kérelték, könyörögtek, hogy ne hagyja itt ezen valóság helyzetben ezen megyét, melynek az ő hazafias működésére éppen most oly szükség van, s hogy ne tegye ki a vármegyét egy főispáni installatión izgalmainak! De ő hajthatatlan maradt, mert sőtét felhökét lát tornyosulni — úgymond — nem hajlandó helyén maradni, a mire lelkesen megéljezték a főispánt.

Nagyon furcsa tehát ha a „B. H.” hetenként többször ily elferdített és minden valósággal ellenzék híreikkel izgatja az ugyis felizgatott olvasóközönség fantaziatját.

A mint a tényekből láthatja t. lapírtásunk, főispánunk nem vezette „az emberek orruátál fogva” és nem „esett Latinovits Pál taktikázásával két pad között a földre.” Népszerűségéről ezen hírek mit sem vonnak le, mert többre becsüli ő a közgyűlésen ejtett saját szavai szerint „polgártársai bizalmát, szeretetét, mint a ragot és méltóságot.”!

Lapírtásunknak azt tanácsoljuk, máskor jobban, hűbeben informáltassa magát! A tragikum közel van a neveltségességhez.

Hírek.

Karácsonyi bazar Zomborban.

E czímen az Augustus főherceggasszony magas védnöksége alatt álló József k. h. Sanatorium Egyesület zombori százas leány bizottsága f. évi december hó 8. 9 és 10-én a vármegye székházának nagytermében és a mellékelhelyiségekben kiállítás rendez a hazai szövönnyag- és játékipar termékeiből.

Az elárúsítás, melyet a helybeli előkelő társaság iri asszonyainak vezetése alatt a százas bizottság tagjai fognak végezni, a lehető legszolidabb alapon, kiírt árak mellett fog történni, tehát „pumpolás” teljesen kizárva. Feltűzések legfeljebb a pénztárnál fogadtatnak el.

Vásárolni lehet a megnevezett napok délelőttjén 11—1 órai és délután 4—7-ig. Délutánoként cigány fog játszani a karzaton, a kiállítás utolsó napján a rendezőség tea uzsonnát tervez. Az esti világitást a Schuckert czég szolgáltatja, ki ezen humánus czélhoz a villanyos fény gratis bevezetésével járul.

A beléptidj a legmérsékeltőbb: 30 fillér. A kiállítás tartamára szóló jegy ára 1 korona. A kiállítás mellékelhelyiségében felállítandó szerencsekerék 20 fillérért ad egy számot. Jegyek előre válthatók Falcione Gusztáv úr dohánynagyboltjében.

A kiállítás 8-án délelőtt 11 órakor, Latinovits Pál főispánnak, a kiállítás lelkes védnökének ünneppjes megnyitó beszéddel veszi kezdetét.

Nem mulaszthatjuk el a vásárló közönség különös figyelmét felhívni ezen szép honi iparunk fellendülését, úgy a felállítandó szanatóriumok ügyét szolgáló

nemes akciója. Sajnálatos körülménynek tartjuk, hogy a város kereskedő köreiben visszatetszést szült, sőt határozott mozgalmat produkált a kiállítás rendezése. Blitéljük ezen reakcióit egyrészt azért is, mert az érdekek túlhatását látjuk benne, de indoklatlannak is jelentjük ki ennél fogva, mert az a csekély 1000—1500 koronát kitevő forgalom, melyre a rendezőség reflectál nem fogja a kereskedők zsebet megárusítani annál inkább sem, mert az elárúsítandó tárgyak egytől-egyig különlegességek, melyek zombori kereskedők árúval nem konkurálnak, az ő árúcsikkeit azért megtalálják rendes vevőiket mint eddig, erről teljesen nyugodtak lehetnek. Az ország 10 városában rendeznek hasonló kiállítást, sehol egy hang sem emelkedett ellene, nem akarjuk tehát hinni, hogy a lelkes humanizmusról ismert zombori kereskedő osztály állna utjat a nemes mozgalomnak.

* **Személyi hír.** Dr. Mayer Béla, kinevezést szatmári püspök, rokoni látogatására Zomborba érkezett.

* **Főispáni kinevezések.** Latinovits Pál főispán Sztrilich Béla vármegyei aljegyzőt (b. főjegyzőt), Német Béla apatini szolgabíró (b. főszolgabíró), Pavlovits Fedor tiszteletbeli szolgabíró és Petrovits Mihály napidíjas ülnököt (b. árvaszéki ülnökké), dr. Lestár Albert topolyai köz- és váltó-ügyvédet (b. ügyészé), dr. Benedek István tiszteletbeli járásorvos (b. főorvos), dr. Scheer János feketehégyi községi orvos (b. járásorvos), Milits János végzett joghallgató újdéki laost (b. szolgabíró) nevezte ki és ez utóbbit szolgálattételre az újdéki szolgabírói hivatalhoz osztotta be.

* **Gozsdu Elek — temesvári főügyész.** Az egy év óta betöltetlen temesvári főügyési állás betöltését hozta tegnapelőtt a hivatalos lap. A királyi Kúczhler Gyula helyére Gozsdu Elek dr. zombori kir. törvényszéki elnököt nevezte ki. Az új főügyész, ki évekel ezelőtt kir. ügyész volt Temesvárott, közéletünk kiváló, szimpatikus tagja, ki jelentős szerepet játszott városunk társadalmi és közművelődési életében. Mint jogász igazságszeretéről és nagy jogi képzettségéről ismert. Tagja a Petőfi- és az Arany János-Társaságnak, valamint számos kulturális egyesületnek. Irodalmi és tudományos körökben irányító szerepet vitt. Lelke és vezére volt a zombori „Szabad lyceum” egyesületnek. Távozása városunkban nagy ürt hagy hátra. A kinevezést városszerte osztatlan örömmel fogadták, noha éppen Zombor város vesz legjobbat Gozsdu távozásával. Vajha az által megindított kultur eszmék ismét olyan méltó vezetőre tennének szert, minő Gozsdu Elek volt.

* **974 felebbezés.** Köztudomásu, hogy annak idején a helyb. függetlenség párt a központi választmány által összeállított választók névjegyzéke ellen 974 felebbezést terjesztett be. Hogy mennyire alapos és lelkiismeretes munkát végzett a központi választmány a névjegyzék összeállításában is, mutatja az a körülmény, hogy a kir. kuria ma az összes felebbezéseket — kettőnek kivételével — visszatámasztotta. Itt megemlíthjük egyuttal, hogy a visszatámasztott felebbezések között van Jannovits Gyula kir. kincst. főügyész felebbezése is, ki azon a czímen felebbezte meg választói jogosultságát, hogy ő nem kincst. főügyész „hanem kir. jogügyi tanácsos”, a mely körülmény annak idején nagy port vert fel és hírlapi polemákra adott okot.

* **Kirendelés.** Az igazságügyminiszter a zombori törvényszék területére vizsgálóbírói állandó helyettesül Radány Péter törvényszéki bírót rendelte ki.

* **Kinevezés.** Amter Antal iglói tanítónő képezési rendes tanárt a vallás és közoktatásügyi miniszter kinevezte a szabadkai tanítónőképzéshez rendes tanárnak.

* **A Gozsdu bankett elmarad.** Lapunk más helyen közöljük, hogy Gozsdu Elek kir. törvényszéki elnököt a temesvári főügyési állásra nevezték ki. Egyuttal azonban felhívták, hogy új állását minél előbb foglalja el. A kir. törvényszéki elnök tiszteletére, aki jelenlegi állásától decz. 1-ével mentetett fel, a bíróság tagjai nagyszabású búcsulakomát akartak tartani az egész zombori társadalom bevonásával, ez a búcsulakoma azonban az idő rövidsége folytán a távozó elnök kérelmére elmarad. Az új főügyész tudomásunk szerint mindig kerülte a tüntetések és a nyilvános ünneptelést, nem lephet meg most sem bennünket ezen kívánsága, a mely szerint minden zajos feltűnéssel járó tüntetésszerű ünneptelést nélkül akar megválni Zombortól.

* **Választás.** Az üresedésben volt vármegyei árvaszéki ülnöki állásra a vármegyei törvényhatósági bizottsága egyhangulag Blumenthal Károly aljegyzőt választotta meg, az ekként megválasztott aljegyzői állásra Sztrilich Béla léptette elő. Az aljegyzői állásra dr. Poór Béla és az üresedésben volt vármegyei aljegyzői állásra Zsigmond János (b. aljegyző) lett megválasztva.

* **A tisztvégi telepek a főispánál.** Tegnap tiszteletük a zombori tisztviselek Szobotka Dező főmérnök a főispánál, kérvé út, támogassa az ő telepépítési ügyeket. A főispán a tőle megszokott kedvességgel fogadta a küldöttséget, és biztosította a tisztviseleket, hogy ügyüket támogatni fogja; egyben a telep helyét is kijelölte nekik, amit általános tetszések fogadtak.

* **A Zombori Jótékony Szerb Nőegylet** védőszentjének ünnepe alkalmából folyó évi december hó 4-én (nov. 21.) a „Vadászkürt” szálloda nagytermében tombolajátékkal egybekötött táncvigalmat rendez, melyre a nagydíjű közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Tombolajáték kezdete esti 8 órakor. Belépőjegy személyenként 2 korona; családjegy 5 korona. Egy tombolajegynek ára 40 fillér.

* **Új ügyvéd.** Dr. Turányi Zsigmond, a budapesti ügyvédviszsgázó bizottság előtt hétfőn, november hó 27-én szép sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát.

* **Harmadik alapszabályszerű dalestély.** A zombori Iparos Dalárda folyó évi december hó 2-án az Iparoskőr helyiségében Dalestélyt rendez, melyre Czimet tisztelettel meghívja. Műsor: 1. Ezer csillag. Férfikar. 2. Magándal. Eneki Répits Ferencz. 3. A szerelem . . . Férfikar. 4. Felolvasás. Tartja Szántó Károly. 5. Esti dal. Férfikar. Műsor után tánc. Személydjegy 1 kor. Családjegy 2 kor. 40 fillér. A pártoló tagok tagsági jegyük harmadik szolványvevél válhatnak jegyet.

* **A kormány és az adók.** Báró Fejérváry Géza miniszterelnök mint pénzügyminiszter rendeletet küldött az összes pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben meghagyja, hogy azoktól a kereskedőktől, akik szeszes italok kímérésére jogosítva vannak és az ezért járó egyes adókat nem fizették be, s újabb felszólításnak nyolcz napon belül nem tennének eleget, vonják meg azonnal az italmérségi jogot.

† **Halálkozás.** Falcione Arpád és nejét fájdalommal osapás érte. E hó 25-én egyetlen kis leánykáját Irénkét a kórhelyen halál elragadta a szerető szülők karjaiból. Az általános részvét enyhítse a szülők fájdalmát!

* **„A bácskaiak.”** Nemosak ide-ent a mi vármegyénkben, de mint azt a vidéki és fővárosi lapokból tudjuk az egész országban élénk érdeklődéssel volt a nagyközönség a mi földünknek Zsedényi Aladárnak „A bácskaiak” című darabja iránt, melynek bemutatója f. hó, azaz nov. 29-én volt „A bácskaiak” Zsedényi bravurosán írta meg. Az a 160 színesen vetített kép, amely a szöveget illusztrálja, maga egy-egy festői műemkek. Tizennégy mozgófénykép is pergetnek le előadás közben. Ezek közül a „húsvéti üntözés.” „a bioszkázás,” „a negyedórán tartó bácskai csata,” „no meg a darab czouja „Szerzőkét újuli zenéje” egyenesen szanzáció számba megy. Hogy jó dolgot produkálhatott a szerző, azt onnan sejtjük, mert ámbár több kész darab fektet a színház bíráló bizottsága előtt, mégis Zsedényi munkáját már az első felvonás után a többiek elé helyezte s elhatározta, hogy a most műsoron levő „Orosz Japán háború” után színtre hozza. „A bácskaiakhoz” a szerző olyan zenét komponált, amelyről a legnagyobb díszeséttel szólnak a szakértők. — A premier után a bácskai közönség az Orosz. Kaszinó nyílt. helyiségében közcavacsrán találkozott amely, alkalommal Latinovits Pál a vármegye főispánja közönséget mondott a jelen levő Molnár Viktor államtitkárnak, a színház elnökének azért a figyelemért, amelyben a mi komitatusunkat részesítette.

* **Az új szegedi főügyész.** A Hivatalos lap vasárnap száma hozza, a Lovmayer István nyugalmomba vonulása folytán megválasztott szegedi kir. főügyész állást betöltő kinevezést. Az új főügyész, kinek hivatalos hatáskörébe a zombori kir. ügyészség is tartozik, Traiber Vincze dr. budapesti főügyész helyettes lett.

* **Új telefonhálózat.** Budapest és Belgrád közt az újonnan épült m. kir. távbeszélő vezeték a forgalomnak f. hó 20-án átadott. Ezen vezetékén Zombor és Belgrád közt egy 3 perczig tartó közönséges beszélgetés díja 2 korona. A beszélgetésre fizetett szolgálati értesítéssel való meghívás díja pedig 1 korona. Sürgős beszélgetéseknél és szolgálati értesítésekénél az említett díjak háromszorosát kell fizetni.

* **András.** Csütörtökön lesz András napja, a mikor már a tél tagadhatlanul beköszön. Hiába kaczerkodik a nap hiába a langyos eső, András napjával a télbe lépünk, mert a régi közmondás is azt tartja, hogy „András, haza láss!” a mi bizonyára a régi világ pásztorainak és gulyásainak szólt, akik e napig állandóan a messze puszták szabad ege alatt tartózkodtak.

* **Esküdtbírói elnök kije-lölés.** A szegedi kir. tábla elnöke az 1906. év tartására az újdéki kir. törvényszéknél szervezett esküdtbírói elnökül Ringhofer Lajos kir. törvényszéki elnököt, állandó helyettesül Saághy Ferencz törvényszéki bírót jelölte ki.

* **Választás.** Bajsa községben, e hó 25-én a végrehajtói állás választás útján betöltött, egyhangulag Vojnich Benjámin lett megválasztva.

* **Kisdudóvó megnyitás.** A folsőteli D. M. K. E. kisdudóvót deczember 1-én, pénteken 11 órakor nyitják meg.

† **Halálkozás.** Malonyay Ignác nyug. kir. törvényszéki bíró, a topolyai vármegyei főbíró évek hosszan keresztül volt vezetője. Szegeden meghalt.

* **Szerkesztő változás.** A Bácsország-ot, mely rövid idő alatt oly népszerűségre tett szert e megyében, Dr. Csillag Károlynak, az eddigi felelős szerkesztőnek távozásával Pusztai Béla, a „Szabadkai Friss Ujság” szerkesztője veszi át. A lap főszerkesztője dr. Csillag Károly marad.

* **Aczetylen robbanás.** Szépvágyon a „Czaszinó szálloda” aczetylen ké

szüléke hétfőn este 7/7 órakor a vendéglős tapasztalatlansága vagy keynelmű vigyázatlansága következtében felrobbant. Múszter János, vendéglős ugyanis holmi hiányosság megtekintése végett égő gyertyával ment a készülékhez, s a helyiségben összegyűlemlett gáz oly erővel robbant föl, hogy karjairól a hust foszlányokban szakította le és fejét is össze-visza égette. Felgyógyulásához hónapokra lesz szükség. Az utánra menő házi szolgáló kezein kisebb égési sebeket szenvedett.

*** Hamis pénz gyártó gép.** Hamis pénzt gyártó gépben utazó család tartóztatott le vasárnap a szabadkai rendőrség a bácsbokodi csendőrség megkeresésére. Ifjabb Wild Jakabnak hívják a gépgyártó urat s csalását már többször volt büntetve. Most Felső Szent Ivánon járt gépeivel, ahol egyet 280 koronáért el is adott Muity Antalnak, aki azonban idejében észrevette a csendőrségnek. Ekkor azonban Wil már Szabadka felé vonakodott. Szerencsétlenségére a csendőrség távirata előbb érkezett ide, úgy hogy mikor a vonatról leszállt, a szabadkai rendőrség ölelő karjaiba került.

*** Az ujságírás rekordja.** A budapesti Az Ujság című lap vasárnapi száma az ujságírás valódi rekordja. A Zeitzing-ügy tárgyalásáról e számban, mint a tárgyalás utolsó napjáról teljes ötvennyolc nyomtatott hasábot közöl, egytől-egyig gyorsírói feljegyzés. Egy napról szól e tudósítás, amely 5510 sort tesz ki, ami könyv alakban egy 160 oldalos vaskos kötetet tenne ki. E tudósítás különösen nálunk Magyarországon páratlanul áll a maguk nemében, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a tárgyalás reggel már széjjel vitték a lapot.

*** Mérnöki munka.** Bajsa bács megyei község utcáinak és tereinek szabályozása és ezzel járó munkálatok kivételése tárgyába a község elöljárósága pályázatot hirdet és felkéri a vállalkozni kívánó mérnököket, hogy ajánlataikat november 30-ikáig hozzá nyújtsák be.

*** Vörösmarthy ünnepély Apátniban.** Az apátni szabad lyceum december 2-án Vörösmarthy ünnepélyt rendez, nagyszabásu keretben.

*** Gépkezelői tanfolyamok a motortulajdonosoknak.** A kereskedelemügyi miniszter értesítést küldött a kamarához, hogy a kir. technológiai iparmúzeum géposzarnokában négy antecizit, koksz és faszéntüzeltésre alkalmas szívórendszert generátor-gázmotor van kiállítva, melynek kezeléséről a múzeum 6 napig tartó tanfolyamokat rendez. E tanfolyamokon díjmentesen résztvehetnek azok az iparosok, akik motort kezelnek, vagy már kezelték és akikkel a tulajdonosok motorokat kezelni akarják. A tanfolyamok résztvevői feláru utazási kedvezményt is kapnak. Jelentkezni lehet írásban, vagy személyesen a m. kir. technológiai iparmúzeumnál Budapesten.

Báli-selyem
60 krajcártól méterenkint, legutolsó ujdonság.
Portó- és vámentesen házhoz szállítva. Dús mintaválaszték postafordulattal.

Henneberg selyemgyár Zürich. 4.

A zombori szocialisták négyülése.

Vasárnap e hó 26-án d. u. 2 órakor tartották meg több száz résztvevő jelenlétében Zomborban a Jókai-téren a nemzetközi szocialdemokraták hete-

kel előbb hirdetett négyülésüket és tüntető körmenetüket. Dacára, hogy sok vidéki elvtárs is idezarándokolt, hogy részvételükkel emeljék a tüntetés fontosságát, a rend minden tekintetben példás volt. A rendezők, valamint városi rendőrségünk dicséretet érdemelnek, előbbi, hogy alkalmat nem adatott rendőrségi közbelépésre, utóbbi pedig fegyelmellessége és példás magatartása miatt. Látszik, hogy közrendészetünk jó kezbe van letéve.

Klárk Ferenc a budapesti központi kiküldött szónok volt itt. Délután 3 órakor a zombori összes szervezetek munkásai gyülekeztek a Jókai-téren és innen szép sorrendben, tüntetőleg vonultak az Erzsébet-körút, korzó és Kossuth Lajos-utcán végig a Szentháromság-térre, hol nagy közönség várta már őket. Itt mondotta most el Klárk Ferenc igazán szép beszédét; kérvén a jelenlevő esetleg más nézetlen levőket, hogy hallgassák meg nyugodtan és vonják le a konzekvenciákat beszédjéből.

Hisz mi, tisztelt polgártársaim, mi szocialdemokraták is — úgy mond a szónok — joggal valljuk magunkat magyaroknak, mi is ragaszkodunk a szeretelt anyaföldhöz, bár testünkől megvonta a rendes életet, erőt és friss szellemet adó táplálékot. Azért küzdünk most, kétszeresen erővel szeretett hazánk boldogságáért, hogy az a sok millió és millió szegény, joggal nem bír magyar munkás nép, mely lassu éhhalállal mul ki, az meg kapja a politikai jogokat, hogy ő is saját józan agyával intézje legyen sorsának előbbre vitelének. Tökéletes egyenlőség nem lehet a földön, — úgy mond — míg a természet egyenlőtlenül osztja ki közöttünk a fizikai erőt és a szellemi képességet, de igenis mindannyian egyenlők lehetünk abban, hogy ne nézzük le senkit, aki embernek született. Természetes, ha elfogultság nélkül szorítunk kezét a szegény emberekkel, ha az a szegény ember jó és becsületes, vonakodás nélkül az álszemérem fnyás pirulása nélkül emeljük magunkhoz ez alacsony sorsban született embertársat. Ha ebben az alacsony sorsban született embertársban megvan a kifogástalan tisztesség, meg van a lélek mennyisége, meg van az erkölcs szépsége, a műveltség cziszoltsága, hogy több legyen bennünk szocialdemokratákban a jó akarat, a gyengédség, a szánalom, mint a gőg, az önzés, a hiúság, hogy a hatalmat ne magáért a hatalomért szeressük, hanem azért, hogy minél több jót tehessünk a másikkal, hogy dicsvágyunkkal ne a maguk brutális érdekeit táplálják, hanem az emberiség haladását. S mekkora szegény s gyalázat, hogy a középkorból ránk maradt haszontalan korlátok többsége még ma is fennáll stb.

Es ezután a tanítói fizetést vette eles bonczkés alá, kiknek kezében a népnevelés legnehezebb feladata van letéve. Utalt a mesterségesen drágult élelmi cikkekre, szóval a nép szegényeségéről.

Az általános tiltkos választójogot, mi nem szocialisták is követeljük, mi

is helyesléssel, nagy figyelemmel hallgattuk.

A tüntető körmenet résztvevői a munkásdal éneklése és több jelző tábla vitele mellett a legszebb rendben sorakoztak és bejárták az Erzsébet-, Deák Ferenc-körút és Kossuth Lajos-utcát, később aztán a tüntető szocialisták, úgy amint jöttek, ismét rendben szétoszlottak.

Színházi hírek.

Csütörtökön „Jerichó falai” került bemutatásra. Egy ismeretlen világot tár elénk e darab: az angol élet büne és erénye viavnak küzdőtusát, s az erő és becsület üli győzelmét a megtévelyített társadalmi ének letombolásán. Sik Rezső, Gyulai Zsiga, Horti Sándor, Ernyei János, Pap Ilona, Molnár Vilma, Barna Jolán játszzák a főszerepeket.

Pénteken „A szentbernáti barátok” került színre másodszor.

Szombaton a „Furcsa háború” Strauss János bájos zenéjű operettje lesz műsoron, melyben az egész operette személyzet részt vesz.

Vasárnap d. u. gyermekelőadásul „Hofehérke”; Vasárnap este „K u o r i c z a J ó n á s” János vitéz parádiája került bemutatásra Nagy Imrével a czím szerepben.

Lapunk könyvnyomdájában egy fiu, ki jól tud olvasni, tanonczul felvétetik.

4830.

1905.

Pályázati hirdetés.

Bács Bodrog vármegye bajai járás hoz tartozó Hercegszántó, Dávod és Bëreg községekből álló Hercegszántó székhelylyel körorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

A körorvos javadalmazása évi 1600 korona, 60 fillér nappali és 1 korona éjjeli látogatási díj. A megválasztandó körorvosnak esetleg kézigyógytár elnyerésére is van kilátás.

Felhivom ennél fogva pályázni óhajtozókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **f. évi december 30-ig** annál inkább nyújtsák be, mert később érkezendő kérvények tekintetbe nem vételnek.

Baja, 1905. november 18.

VOJNITS s. k.,
főszolgabíró.

6125/kik. 1905. szám.

Pályázati hirdetmény.

Báczstóváros községénél lemondás folytán megüresedett **irnokvégrehajtói** állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Évi javadalmazás 600 korona, mely havi előleges részletekben lesz kiszolgáltatva.

Felhivom pályázni óhajtozókat, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket hozzám folyó évi **december hó 1-ig** terjesszék be.

Palankán, 1905. november hó 18.

Hipp Dezső,
főszolgabíró.

Szőlővessző!

A világhírű „Delaware“ adja a legjobb bort!

Oltani permetezni nem kell!
A szőlészet kincse.

A phyloxera-**nak ellent áll!**
Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

Nagymennyiségű sima és gyökeres Delaware vessző eladás.

Czím:

Szigyártó és Takács

szőlőtelep tulajdonosok.

Telep: Alsó-Segesd.

Központi iroda: Felső-Segesd.
Somogy megye.

Legalább 5 korona napi kereset!

Házimunka-kötőgép-társasághoz keresünk, mindkét nembeli egyéneket gépeinkkel való köztesre. Egyszerű és gyors munka, egész éven át otthon. Előismeretek nem szükségesek, tarolság nem határoz, a munkát mi értékesítjük.

Házimunka - kötőgép-társaság

Thos H. Whittig és Társa
Prag, Peterplatz 7—550.

500 koronát

fizetek annak, ki Bartillafogvénének használat, mellett (üvege 70 fil.) valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája bűzlik. (Csomagolásért külön 20 fil. Bartilla-Winkler Ed. Wien, 19/1. Sommergasse 1. Kapható Zombor összes gyógyszerüzaraiban. Kérjünk határozatlan mindenütt Bartilla-féle fogvizet. (Hamisítványok teljelenül jól díjazatlanok.) Oly helyekre, hol nem kapható, bérmentve küldök 1 üveget 5 kor. 20 fill.

Pserhofer-pilulák

valódiak csak ezzel a vörös föllírással: „J. Pserhofer“.

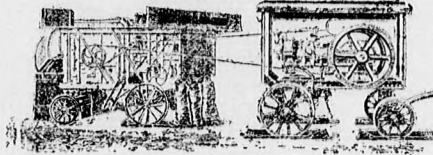
József császár ideje óta, tehát több mint 120 év óta mint legrégibb, fájdalom nélkül hashajtó házi-szert ismerik és sok orvos sürgősen ajánlja a rossz emésztés és dugulás minden következménye ellen, mint az epecirkuláció zavara, májbaj, szélkolika, aranyér, a belek petyhüldtsége stb., vértisztító tulajdonsági következtében kitűnő vérértékesítő, ideges fölfájás, sárgaság stb. esetén.

1 skatulyácska 15 pilulával K. — 42
1 tekercs 6 skatulyácskával K. 2.10
A pénz előleges beküldése esetén ára portómentesen megküldésével együtt
1 tekercs K. 2.66 | 4 tekercs K. 8.90
2 „ K. 4.70 | 5 „ K. 10.50
3 „ K. 6.80 | 10 „ K. 18.50

Egyedüli készítőhely:

PSEPHOFER J. gyógyszerüzára
Wien, I., Singerstrasse 15.

A világ legjobb esőplőkészletel.
Teljes jótállás kitűnő esőplésért.

Hatósági engedély nélkül szalmafedeles házak között is használható.

112 díjjal kitüntetett!!

A világ legegyszerűbb és legtekélyesebb motor-esőplőkészleteit valamint a legtekélyesebb benzín-, petrolin-, ásványolaj-motorokat ajánlja teljes jótállás mellett legutánabban 3—5 évi részletfizetéssel:

Kállay motortelepe Budapest, VI., Nagymező-utca 37-39.

Csak ezen telepen szereshetők be a világhírű, szabad szemmel látható befecken-dező ké-zülékekkel ellátott gazdasági és ipari célokra legalkalmasabb

benzín-, petrolin-, ásványolaj-motorok és villanyos gyújtású benzínlokomobil esőplőkészletek.

Nagy munkateljesítés. Olcsó árak. Legesekélyebb napi költség.

Aki elism. kitűnő szerkezeti olcsó motort akar venni, forduljon bizalommal ezen szakértő céghez.

Tessék a pontos Kállay F. és Trsa, Budapest, Nagymező-utca 37-39. címre figyelni! Árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték.

MAGYAR REGÉNYIROK

A legértékesebb magyar regények egyöntetű képes kiadása hatvan kötetben.

Szerkeszti

Mikszáth Kálmán

a ki a nagy vállalat eszméjét kidolgozta és a kötetek elé megírja az írók jellemrajzát.

A nagy magyar elbeszélő méltatja a magyar elbeszélő iradalom jeleseit.

A bevezetések sorozata együtt a magyar regényirodalom kész története.

A gyűjtemény 34 író 54 munkáját — a magyar irodalom 54 kiváló alkotását — üleli fel.

Az írók névsora:

Baksay Sándor	Fáy András	B. Kemény Zsigmond	Toldy István
Boniczky-né Bajza Lenke	Gaal József	Kuthy Lajos	Tolnay Lajos
Beöthy László	Gárdonyi Géza	Mikszáth Kálmán	Vadnai Károly
Beöthy Zsolt	Gyulai Pál	Nagy Ignác	Vas Gereben
Bródy Sándor	Herczeg Ferencz	Pálffy Albert	Verseghy Ferencz
Csiky Gergely	Iványi Odón	B. Podmaniczky Frigyes	Werner Gyula
Dogró Alajos	Jókai Mór	Pulszky Ferencz	Wohl Stefanie
Décsi Lajos	B. Jósika Miklós	Rákosi Jenő	
B. Eötvös József	Justh Zsigmond	Rákosi Viktor	

Minden kötet egy-egy kiváló magyar festőművész illusztrációval.

Mindössze ezer illusztráció külföldi díszes műmellékletek formájában.

Tiszta, szép metszésű, könnyen olvasható betűk, Finom, famentes papiros.

Diszkrét izlésű, díszes bekötési tábla.

Most jelent meg a harmadik sorozat. Tartalma:

Gaal József: Szirmai Ilona.	Iványi Odón: A püspök atyánsága.
Illusztrálta W. Eperjesi Károly.	Két kötet, Illusztrálta Gergely Imre.
Jókai Mór. Az új földesúr.	Rákosi Viktor: Elnémult harangok.
Illusztrálta Márk Lajos.	Illusztrálta Grünwald Béla.

Az előbb megjelent első és második sorozat tartalma:

Csiky Gergely: Az Atlasz család.	B. Jósika Miklós. A csehok Magyarországon
Illusztrálta Nógrády Antal.	Illusztrálta Kimnach László.
B. Kemény Zsigmond: A rajongók. 2 kötet.	Tolnay Lajos: Báróné ténsasszony.
Illusztrálta R. Hirsch Nelli.	Illusztrálta Kriesch Aladár.
Pálffy Albert: Eszike kisassz. prfesszora. Justh Zsigm.: A pénz legendája. Gányó Julcsa.	Illusztrálta Tull Odón.
Illusztrálta Márk Lajos.	Herczeg Ferencz: Pogányok.
Vadnai Károly: A kis tündér.	Illusztrálta Pataky László.
Illusztrálta Nagy Sándor.	

A Magyar Regényírók minden művelt úri család örökbecsű könyvtára. A hatvan kötet félevenkint öt kötetes sorozatokban jelenik meg. A harmadik öt kötet most hagyta el a sajtót. — A 60 kötet ára előkelő kötésben 300 korona. Törlesztendő havi 4 koronás részletekben is. Magrendelhető bármely könyvkereskedés útján. — Részletes prospektust kívánatra készséggel küld a kiadó intézet

Franklin Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

LEOPOLD GYULA

Nirdesei Irádaja által. Budapest, Erzsébet-körút 64.

Szakavatortási Pontosság!

MINDEN HÖLGY ELŐNYE

olcsón és a mellett még divatosan és elegánsan ruházódál.

Saját érdekében

kérje ezért dobtartalmu **mita-gyűjteményünket**, melyet megtekintés végett ingyen és bérmentve küld a **WIENER MODEN UNION**

Bécs, I., Schottenring 10

VERSENYESSÉG, ÉTVÁGYTALANSÁG, LEHÉZSÉSGYŐRTÉLLENESÉGE a **grogg** gurgulók erőtlenítésére a leghatásosabb kiegészítő a **KRIEGER-féle TOKAJI CHINA-VASBOR.**

Valós tokaji borból készült tehát nem tartalmazó cserző máz készítményvel. Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért. Kis üveg ára 320 kor. Nagy üveg 8 kor. — Kapható gyógyszertárban.

Postán küldi: **HORONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Károly-körút.

SZIMON ISTVAN FÉLE GYÓGYERŐJŰ SÓS-BORSZESZ

MINDENÜTT KAPHATÓ

CSÁSZÁRFÜRDŐ

Előrangú kenes hevíző gyógyfürdő pártalan gőzfürdővel, legmodernebb közös és külön iszapfürdővel, pompás ásványvíz-uszodákkal, kó-, kád-, hőlégy, villamos víz-, szénasav- és napfürőkkel.

200 kényelmes lakosztóval. A legzöldebb kezelés.

BUDAPESTEN.

Prospektus kívánatról ingyen és bérmentve.

Őn nagyon időseknek látszik! Fesse haját a CZERNY-féle Tanningene

HAJFESTŐ-SZERREL

PLATSCHEK VILMOS

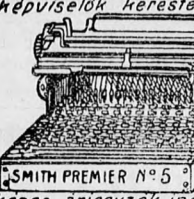
elismert legolcsóbb, legzöldebb

FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza

Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

"SMITH PREMIER"

képviselek kerestetnek.

"SMITH PREMIER N° 5"

kepes árjegyzék ingyen.

VILÁG LEGJOBB ÍRÓGEPE

GRAND PRIX PARIS 1900

BUDAPEST ANDRÁSSY ÚJRA

BALASSA FÉLE ÜGORKATE

Pattanás, kiütés, szeplő, májfolt, sötét ráncok is eltűnnek az arczról a valódi angol használatra által.

Egy üveg ára 2 korona.

Hozzá ügorkaszappan 1 k, püder 1/20, K.

Főszékéldései hely: **BALASSA KORNÉL** gyógyszerár Budapest-Erzsébetváros.

KATZER

1/4 részv. társaság megővő-intézete az első és legnagyobb 1/4 millió részvény-tőke.

Budapest, Ó-utca 42, 44 (saját ház), 45, 46, és Új-utca 43.

Katzer szőrmeárny az egész világon el vannak terjedve és előrangúak.

KISS SZERENCSEJE NAGY

3 nap alatt biztosan hat. Tégelye K 120

KISS FÉLE

SZERENCSE-SORSJEGYET

KISS KÁROLY és TÁRSA

BUDAPEST, ERZSÉBET-KÖRÚT 19

A MÁLNÁSI SICULIA GYÓGYFORRÁS

szakvélemény

kiváló összetételű égvényes sós savanyvíz, amely tapasztalatom szerint megbízható gyógyhatással bír a légzőszervek, valamint a gyomor és bélcsatorna hurutos bántalmainál, ugyanint a húgy és ivarszervek hurutos és vérgangásos bántalmainál is. Jó hatást gyakorol továbbá a belek atóniájára és a hasi vérbőségéből eredő májbajok ellen. A „Siculia”-forrás borsóhasználatának fűréssel való egyesítése oszlato hatást fejt ki a női medence szervek által izzádmátányál. A tudógumókör kezelleges eseteiben, valamint a gümös-görvélyes nyakmirigy dagasztatok ellen jó sikerrel alkalmazható. Célszerű segédszert képez az elhízás és idült köszvény gyógyításában is. Ezen sokoldalú használhatóságánál fogva méltán számolt tarthat az orvosok figyelmére.

Budapest, 1905. január 8.

Dr. Korányi Frigyes, egyetemi tanár, főorvos, tag. a M. Tud. Akad. tagja, etc. etc.

Székhely: a kezzel tulajdonos „SICULIA” természetes kőszelvet ártó gyár. a MÁLNÁSPORDÓN Hármaszék van. Cím: SICULIA, Málnásfürdő, Főváros Budapest: IV., Múzeum-körút 7., és minden nagyobb városban.

Kérjük a SICULIA névre figyelni!!!

Szénásy Árpád

szab. RAJZ ESZKÖZ az összes közép-iskolákban a legjobban bevált **MAGYAR KÖRZŐ**

MINDENÜTT KAPHATÓ.

Thiele elhízás elleni theája

ismert hatásos különlegesség elhízás ellen. Csomagja 2 K. Beszerezhető Török József gyógyszer-tárából Budapest, Király-u. 12.

A legjobb legvalóbb reggeli

Könnyen megemészthető erősítő

Kakao, oldódó, egy-kettőre készen van.

SUCHARD Csokoládé

főzésre és nyersen való evésre egyaránt a legjobb

Tiszta Kakao és cukor

Granu Prix Paris 1900

Globus-riszfókivonal

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotban szenved, kéjjen iratott, ingyen és bérmentve kapható a szabad, hatyű gyógy-szertár által Majna Frankfurt.

RADIUM az Igmándi KESERŰVIZBEN.

Arfalmatlanná teszi, azonkívül gyorsan és alaposan eltávolítja a gyomorban és belekben részkező csirját szímtalan kezdődő komoly betegségeknek, **előjót veszi ezzel a koranyag elhatalmasodásának a szervezeten.** — Megrögzöltebb gyomor-, bél-, s egyéb, belső bajokból mint ivókúra rendkívül gyógyhatású. — Csak a fele mennyiség veendő mint a nem radioaktív hashajtó vizekhez szokásos, vagyis fél ivópohárral, sok esetben elegendő már néhány evőkanállal is. — Kapható Zomborban minden jobb gyógyszer-tár és tüzénüzletben. — Nagy üveg 50 f, kis üveg 30 f. — Főszékéldés a forrás tulajdonosa

Schmidthauer Lajos

gyógyszerész által Komáromban,

Minden háztartásban áldásos, ha kéznél van.

Oldját Károly könyvnyomdájából, Zomborban.